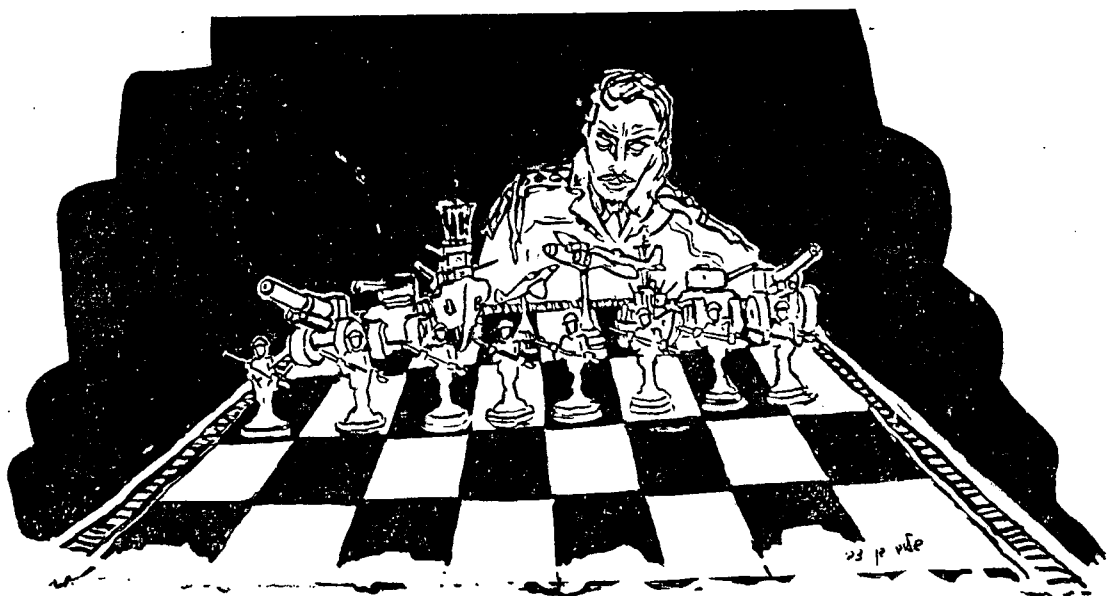

אלוף י. רסנר

מחשבות לבעית התכנון הצבאי

במעט גם צורה של תכנון השונה הרבה מזו שבעבר, גם דמות אחרת של מתכנן.

התכנון הצבאי מתבסס על גורמים רבים, שאחדים מהם הנם אלה:

(א) נתונים בעלי אופי קבוע, ומדויק-בעיקרו (נתונים גיאוגרפיים ותעשייתיים, נתוני-אוכלוסיה וכיו"ב).

(ב) נתונים בעלי אופי משתנה, או הניתנים פחות להערכה מדויקת (ידיעות על האויב, הערכת הרקע הבין-לאומי, וכיו"ב).

(ג) נתונים פסיכולוגיים ואנושיים (רוח-העם, רוח הצבא, תכונות האויב, כשרונותיהם של מפקדים).

(ד) נתונים מקריים, אך אובייקטיביים לפי טיבם, מהסוג שיד-המקרה שליטה בו במידה נכרת (למשל: מזג-האוויר המשוער למשך תקופה ידועה).

(ה) נצנוצי הלך-ההיסטורי, מקורות להקבלות, למופת וכיו"ב.

נקל להבין, כי לגבי כמה מהגורמים הנ"ל טוב יותר מצבו של מתכנן מלחמה תוקפנית, אשר החליט לכוון את מעשיו במגמה זו למועד פחות או יותר מסוים — אשר הוא בלבד ידע אותו: יכול הוא להגיע, לקראת אותו מועד, לידי המכסימום האפשרי של גיוס-כוחותיו ותכונה-טכנית.

בפתח-דבר יש לומר ברורות: התכנון הצבאי איננו בגדר מדע-מדויק; אין הוא דומה לאחד המדעים הטכניים, אף לא לתכנון בשטח טכני מובהק. הגם שפלוילים בו גורמים טכניים רבים — הרי לעומתם חוזקים בתוכו גורמים בעלי אופי אחד. ביניהם, למשל, גורם תגובת האויב, אשר שום מקצוע טכני תקין אינו חייב להביא בחשבון גורם דומה לו. יתכן, שמציאותו של גורם זה בכל בעיה אמיתית של תכנון צבאי — היא שגרמה לכך, כי הישור תכופות את המתכנן הצבאי למי שמשחק במשחק השחמט. נפוצה הדעה, שמי שניחן בכשרונות של שחמטאי — מובטחת לו מן-הסתם גם הצלחה בשטח הצבאי. ואמנם יש בכך גרעין של אמת; כי כמה צדדים של דמיון מצויים בין משחק-האשקוקי למתכנן-תנועות-ההגייסות ומנצח עליהן: לשניהם דרושות ידיעות היסטוריות לגבי עבר מקצועם, והתפתחותו; חוש פסיכולוגי ביחס לאויב; כשרון לראות-מראש ולהעריך מבעוד-מועד את התוצאות — הקרובות והרחוקות — של כל תנועה ומהלך אפשריים; נכונות להתקל בהתפתחויות שתהיינה שונות מהמשוער; קור-רוח נוכח אפתעות. אלא שהשואה זאת נכונה בזמננו הרבה פחות מאשר בתקופות קודמות: כי לאסטרטג ולטקטיקאי הנתרנים במסגרת המלחמה-החדשה, דרושים במידה מוגברת ידיעות-טכניות וחוש-טכני; והללו קובעים לא-

אכן, כאן מופיעה לפעמים סתירה: בזמננו מתישן הציוד במהרה. מי שמכין את ציודו מראש יתיר על המידה, יש יעקב עצם השקעת נכסיה האומה בהקמת מערכת החינוך, הוא נמצא סותם בפני עצמו את הדרך לניצול השכלולים הטכניים הנוספים המאוחרים ביותר — בשל הצורך לחזור מדי פעם, שוב ושוב, על הכנת הציוד; וכינן שבזבזו הכספים ואמצעי-הייצור יהיה רב-מנשוא. לעומת זאת אם מכינים פחות מדי — ודוחים את התכונה הגדולה ל"רגע-שלפני-האחרון" — יש וקורה מה שקרה בעקבות המצאת הטנקים, ע"י הבריטים, במלחמת-העולם הראשונה: הנסיון הצליח, אבל לא היתה האפשרות לנצל במבצעים מרוכזים וממושכים, כי לא הכינו די טנקים. ובינתיים אבד חיל-הטנקים הבריטי את הגורם המכריע — גורם ההפתעה. בדומה לדבר זה קרה באותה מלחמה לגרמנים — ביחס לגויס-מרעילים. והנה דוגמה הפוכה. היטלר לא התקין ב-1940 בחזית-צרפת, כל-עוד לא הכין מספר כזה של דביזיות-משרוניות ושל מפציצי-ציליה, אשר איפשר לו לנצל במלואם את יתרונותיהם של הללו ואת יתרון ההפתעה גמ-יחד.

והרי דוקא סתירה זו — היא המציגה באורח מוחשי את יתרונותיו של מי-שמתכנן-לקראת-התקפה. אין הוא חייב להביא בחשבון את אורך תקופת קיומו ושימוש העיל של ציוד-מלחמה שנכלל בתכניתו, ומועדי החלתו ושכלולו. יכול הוא להכינו הכנה חד-פעמית, לקראת המועד המשוער של ביצוע מזוי מתו. שבעתים מורכבות בעיותיו של מי שמתכנן לשמירת-השלום ולכוננות-הגנתית.

בדרך כלל, בתקופתנו לא רק התכנון הכולל האסטרטגי, אלא אף התכנון לקראת מבצעים ראשיים מסוימים במהלכה של מלחמה נתונה, מכיל יותר ויותר גורמים טכניים (לעתים — מורכבים מאוד, ואף מחדשים הרבה) וגורמים לוגיסטיים: של אספקה, תחבורה וציוד. הדוגמה המאלפת ורב-ההממדים ביותר לעובדה זאת הנה, כמובן, פלישת-הענק לגור-מנדיה ב-1944, בביצועם של האמריקאים והבריטים. יש עוד לציין, שבתקופת-השנים אשר היינו עדים לה, כאילו נהנו עדיין המדינות הקטנות, מכמה בחינות, מההתפתחות הצבאית-המקצועית האחרונה שחלה בשטח הנתונים הטכניים: פיתוח נשק טכני עדין יותר המצריך פחות את שירותיה של תעשייה-כבדה (פחות תותחים כבדים, מספר פחות של אניות-מערכה ענקיות, יותר כלים ראקטיים או תותחים נ"ט, או כלים "ללא-רתע" וכד'). אבל אין ספק כי

בזמן האחרון ביותר — עם המצאת טיפוס-יגשק מסוג של פצצות אטומיות ועוד כיו"ב — גבר מחדש יתרון מרחיק-לכת למדינות גדולות. שוב הורע מצבם האוביקטיבי של המתכננים בצבאותיהן של ארצות קטנות, כי הללו הופכות יותר ויותר תלויות באספקת כל-יזין מה"גדולים" — כל-יזין, אשר לעתים אין כלל ביכולתה של אומה קטנה ליצרם בעצמה.

בכל אופן, הנתונים הטכניים ה"אפשריים" להלכה, שלרשותם של צבא ומדינה מסוימים, אינם ניתנים לפיתוח למעלה מגבול מסויים, הנקבע ע"י כוח האדם וכוח היצור או הקניה; ודבר זה נכון לגבי מעצמות גדולות וקטנות כאחת. אלא שיש לציין, שבתנאי תקופתנו הכרח הוא לעודד ולהמריץ בכל האמצעים האירגוניים, המשקיים והצבוריים את הכשרון והאפשרויות להמצאות ולשכלולים טכניים. כמור כן לעשות את כל ההכנות הנחוצות ולהשקיע מאמצים מבעוד מועד, כדי להבטיח את כוח הייצור — המפער לים, מקורות הגלם, נתיבי ההובלה, מרכזי ההנהלה, מגורי העובדים — בפני פגיעות-אויב; כיון שהללו עלולות, לפעמים, להיות לגורם מן-המכריעים במהלכה של מלחמה.

כנגד מצב זה, של אפשרויות ותחומים פחות או יותר קבועים וידועים-למדי — נפתח שדה רחב לגילויי אמנותו וכושרו האינדיבידואלי של המתכנן (או כושרם הקבוצי-המאורגן של קבוצת-המתכננים), בשטח הניתונים הלא-מדויקים (דהינו, אלה שצוינו לעיל בסעיפים ב' וג'). הוא ישכלל, עד גבול מיצוי האפשרויות, את שרותי המודיעין; יגביר את מכשירי השפעתו על המצב הפסיכולוגי של גורמים שונים ורבים במחנה האויב המשוער — ע"י תעמולה ואמצעים אחרים (בנוסף "הגיס החמישי" הנודע), בנצלו את אפשרויות ההשפעה על גורמים אתנור-גרפיים ומדיניים שונים; הוא ינסה להעלות בקנה אחד את כוחות-המלחמה-הצבאיים ואת שיקולי-המלחמה-הפוליטית. באותה מידה עצמה, מן ההכרח הוא לגבי המתכנן-הצבאי — בבחינתו השניה, בתורת בעל-חשבון-הגנתי — כי יקח בחשבון את אותם הגורמים עצמם בקרב עמו הוא ומדינתו הוא. על-כן ישקוד ללמוד את מצב רוחו של הצבור בכללו והלכי-הרוח בקרב הצבא בפרט, ולעמוד על גורמי הרפיון, הפירוד ופתיח-הסכנות במידה שהם נתונים במבנה אותה מדינה, או שניתן לאויב מוכשר לשתול אותם מבחוץ ולטפחם, לתכליתו.

התכנון-הצבאי — בקווי הכלליים, העקרוניים — משפיע גם על כמה וכמה החלטות חיוניות בשטחים

שונים של חיי צבא, הנראים, למבט ראשון, כדברים שבארגון או בשגרה. צורת הגיוס*, למשל, תלויה במידה גדולה במגמות התכנון הצבאי, וביחוד באורח שילוב העתודות במסגרת הצבא-הלוחם. לדוגמה: אם ניהול משוער של המלחמה מבוסס על פלישה מהירה — צריכות יחידות צבא-הפלישה להיות פטורות, כבר תקופת-זמן ניכרת לפני פתיחת המבצעים, מהדאגה והסידורים הכרוכים בצורך של תוספת אנשי-מי-לואים, להשלמת התכן ההכרחי של היחידה-הפועלת. וזאת לזכור כי, למשל, הסתירה שבין המגמה האסטרטגית של הנהגתה של צרפת לבין שיטת גיוס אנשי-המילואים והשלמת יחידות הצבא לקראת מלחמה — היא שהיתה אחד הגורמים לכשלך נותיהם של הצרפתים בשנת 1870. ולא זו בלבד, אלא אף שיטת הקמתן-בפועל, והפעלתן, של היחידות הרזרבי-ל-השלמות (הם-הם) — גופי-הצבא של ה"עתודות" (המובהקות), כשם שהיא חייבת לנבוע מהגדרת תודתן, כפי שקובעה התכנון-הצבאי, וכל אי-התאמה בין מבניהן וסידוריהן שבימי-שלום לבין אלה שבשעת-ההתגייסות עלולה להיות הרת-סכנות. כך, ב"15-1914, הורגש יפה ההפרש שבין מידת הכוננות וכושר-המבצע המידיים של די-ביויות רורביות גרמניות — מזה, וצרפתיות — מזה; אף כי אלו-אלו קמו, לכאורה, באותה דרך עצמה: הפעלת היחידות עם הכרות הגיוס-הכללי.

המסקנות אשר קובע התכנון-הצבאי בענין המג-מות האסטרטגיות והאופרטיביות הכלליות משפיעות גם על התביעות המוצגות ביחס להדרכת המנג-נון-הפיקודי. אחד הגורמים להצלחת הגרמנים-הפרוסים בשתי מלחמות אירופיות גדולות (1870-71 ו-1866) ובשלב-הראשית של שתי מלחמות-העו-לם — היה החינוך האי-חיד של קציני-המטה-הכללי שלהם, שגובש ובוצע במשך דורות, ותמיד נעשה הדבר ברוח שהתאימה לתכנית האסטרטגית: במלחמות המאה ה"ט — תכניותיו של מולטקה; לקראת מלחמת 1914-1918 — תכניתו הנודעת של שליפן (Schlifen plan) ובראשית מלחמת העולם השנייה — גיוונים וצירופים חדשים, ממשיכי מגמתו של שליפן, ברוח "קרבה-ההכחדה", בסיסמה של "קנה"

* כונת המונח "גיוס" כאן — כהוראות הנוכחה, "מוביליזציה" בלעז — העברת גופי-הצבא למעמד ותקן של ימי-מלחמה באשר לכוח-האדם, לזין, לציד, ולרכב — מזה; וקריאתם של אנשי המילואים והעתודות למיניהם אל הדגל, לשירות-פעיל ביחידות הקיימות או המופעלות מחדש — מזה. כלומר: פריסת הכוח הצבאי למלחמה או למעמד-הירום. ואין כוונתו לחיל תקן של שנתוני-סירונים, לתקופת שירותם הצבאי. — המער.

מחודשת, רב-פעמית, ענקית.

עד כמה קשה לעתים מלאכת התכנון לקראת תנאי-מלחמה ומצבים, אשר אין לדעתם מראש או להגדירם בדיוק ובודאות אפשר לראות מכך, כי יש ומדינות העומדות בפני סכנת-מלחמה — או, עוד יותר מזה, שתכניות-מלחמה משלהן תובענות כואות — נזק-קות, אפילו לצורך הבהרת הגורמים, "הבלתי-מדר-יקים", הן הפסיכולוגיים והן הטכניים-מקצועיים הנראים חיוניים לגביהן, לשימוש במעין, "מלחמות-לנסיין" (או "מלחמות-ניסיון"). לפעמים מגיעים לכך אף צבאות גדולים ולא נעדרי נסיון. לדוגמה: הקרבות שבין הרוסים והיפנים-בשנות השלושים בגבולה של מנג'וריה, ואח"כ — במזרחה של מונגוליה. גם המל-חמה בספרד (1936-39) שימשה, לכמה מהצדדים ה"חיצוניים" שהיו פעילים בה במידה שונה, לניסוי-הנשק החדש ואורח-הקרב המותאם לו. ביחוד השתמ-שו באפשרויותיה אלו הגרמנים, אשר כבר עמדו אז בתכונתם לקראת מסעות-הכיבוש של 1939-42.

גם הלכה ההיסטורית הוא גורם בתכנון הצבאי: בכל מלחמה, ולפניה, לומדים — או, עכ"פ צריכים וחיבים ללמוד — מלקחה של המלחמה הקודמת. אכן, יש ולאחר המלחמה מגיעים הצדדים היריבים למסקנות שונות אף מנוגדות, בתוקף לקחה של אותה מלחמה. לדוגמה: אחרי מלחמת-העולם הראשונה חשבו הצרפתים למצוא את הפתרון הראשי לבעית הגנתם ביצירת, "קרב-גינו", ובכך, היה כרוך גם מעין מעבר כללי לאורח-מחשבה אסטרטגי, ולעתים אף טקטי הגנתי. (אמנם, מחשבה זו הודרכה גם על-ידי לחץ גורמים דמוגר-פיים, שהיו מיוחדים להם, והירידה הבולטת במיוחד של מכסות המתחילים הצפויות לשנות 1936-40 — עקב מיעוט הלירות בשנות-הגיוס של 1914-18 — היתה חריפה בצרפת משבגרמניה, וכן ניכרה אז/בצרפת עמידה יחסית בגידול האוכלוסייה, לעומת הגידול הנמשך אצל הגרמנים). כנגד זה, עמלו הגרמנים להגביר את כושר-המחץ שלהם, לשם בי-צוע פריצות (ובעזרתן של אלו — כיתורים מרחיקי-לכת). אלא שעתה, לאחר הלקח המר של התקפותיהם על האיזור-המבוצר של ורדן (ב"17-1916), העמידו תכונתם זו על בסיס חדש: התכנית האסטרטגית נש-ארה, אמנם, ביסודה, "תכנית שליפן" בצירוף מי-ב-ק-ע במרכז ובמגמה ללפיתה כפולה — אבל תוך שימוש בצורות טקטיות אחרות, ובקצב אופרטיבי שונה לחלוטין מזה של 1914; תוך הפעלת דיביויות-

משוריינות ומפציצי-צלילה, לפחות חוד-המחץ הגרמני הופעל עתה כבר לא ב„קצב-האדם-הצוד“, כי אם ב„קצב-המנוע“.

התוצאה — היא המשמשת אמת-המידה לשפוט ולפסוק מי צדק במסקנותיו מלקח מלחמת 18'1914; האם המסקנות של הצרפתים, במגמה ארטי-לרית-ביצורית מובהקת — או מסקנותיהם של הגרמנים, במגמת הדינמיות של השריון, המנוע והמטוס המסייע. וכללו של דבר: אין די, כנראה, בהסתמכות סתמית של המתכנן על „לקח העבר“. יש לנתח כראוי לקח זה ולראות את השתקפותו בתנאי-המחר.

כדי שהתכנון ייחשב כמושלם — עליו לכלול עוד שני פרקים, נוסף על אלה אשר כבר צוינו כאן. האחד — ואי אפשר לומר עליו, כי שוכחים אותו, אלא שלרוב מעבדים במידה בלתי-מספקת של שיטתיות ושל גמישות-בפתרונות את הנושאים השייכים אליו — הריהו התכנון למקרה של כשלון ונסיגה, ואלו השני המונוט עוד יותר — אף-כי תוצאות הונחתו פחות-נראות-לעין, עשויות הן, בחשבון סופי, להתגלות כמכשילות לא-פחות — הוא חוסר התכנון למקרה של הצלחה בממדים שלא היו-צפויים מראש.

באשר לתכנון לקראת מצבים המצריכים נסיגה — הרי, למשל, אי-קביעה מראש של דרכי-נסיגה נפרדות לצבא ולתושבים (במידה שהכרח-לאלה לעקור ממקומות מגוריהם) עלולה להביא, כמעט כשל-עצמה, לידי תוצאות קטסטרופליות — כמו בצרפת, ב-1940. כמובן, חוסר תכנית מוכנה-מראש (ומוב-טחת בביצועה) להשמדתם, למשל, של מחסני דלק או מזון — יכול אף הוא (שוב: כמו באותה דוגמה של מסע-צרפת, בקיץ 1940) להחיש את קצב פלישת האויב, לחסוך לו את הצורך בהפסקות-ההתארגנות, להמעית את האפשרויות לארגוניה-מחדש של ההתנגדות לפלישה. לעומת זאת, לגבי המקרה של התקדמות-הירי-המזעל-המשוער — הרי, שוב, חוסר הכנות לקראת מקרה כזה, בשטח ההספקה, התחמושת, וביחוד בדלק וברכב, אפשר כי יהיה בו כדי להכשיל ולסכל ביצועה של אפשרות שאינה-חוזרת. דוגמה לעיכובים כאלה — בניצולו של ההישג שכאילו כבר נרכש בשדה-הקרב — ניתנה בספטמבר-אוקטובר 1944, שעה שהארמיה האמריקאית השלישית של פאטון נעצרה בשטיפתה, בשל „מחנק-הדלק“ למנועיה. מצויים מקרים, בהם לא היתה בתכ-נת-האופרטיבי ראייה מספקת של הנולד, או הערכת

האפשרויות להשגת הישג טקטי כזה אשר יפתח את הפתח לניצול האופרטיבי. אילו היו מוכנים מראש התנאים והסידורים לכך, הדוגמה המובהקת היא קרב-הטנקים הגדול הראשון, ליד קאמבר, בשלהי 1917, ואי-ניצולו של הנצחון בו ע"י הפיקוד הבריטי של אז (באשר הרגלים והארטילריה לא סוגלו לצורך ההתקדמות המהירה, בקצב-השריון). אותה תוצאה עצמה עשויה להגרם אף על ידי סיבה המונחת, לכאורה, בשטח אחר ונבדל לגמרי: ע"י חוסר הכנות מדיניות או בין-לאומיות לקראת התפתחות צבאית מכרעת מעין זו — כשהצבא המנצח לא יוכל לנצל בשלמות את נצחונו, משום שחששות בשטח המדיני (או צירוף חדש של אויבים-בכוח) יעכבו אותו ברגע המכריע של תהליך-הניצול. לפעמים, נגרם אותו דבר גם ע"י חוסר הכנה נפשית להמשכת המלחמה לצורך ניצולו של ההישג. כי גם צבא מנצח הנו, כמעט תמיד, עייף ושואף-מנוחה, והוא זקוק לדחיפה מחודשת מידית, עם בוא ההכרעה הראשונה בשדה-המערכה — אחרת כוח התנופה נעלם והצבא יעמוד על עומדו — לפעמים יעמוד כך אף בפני חלל שהנו ריק למעשה מאויב. על כן כה חשוב סיגולו מראש של הצבא, על שכבת המפקדים שלו, לנכונות מתמדת למיצוי האפשרויות וההישגים עד תומם — כחלק בלתי-נפרד של התכנון האופרטיבי השלם, וכתנאי לו. הלך ההיסטורי מלמדנו עוד דבר אחד, חיוני ונכבד, לגבי המקרים של כשלון: לעתים קרובות למדי מעונינת המדינה, שהגיעה אל בין המצרים, להמשיך את התנגדותה לפולש גם אחרי שהיא, לכל הדעות, מנוצחת במלחמתה נגד צבא-האויב; לפעמים רצוי הדבר כדי להשיג תנאי שלום יותר טובים, ולפעמים — כדי להרויח זמן להתערבות מדינית (אשר יש ותהיה, בכוח, אף התערבות צבאית) מבחוץ. כך קרה, למשל, בצרפת, בשנת 1871, במלחמתם של גופי-הצבא הסדירים ששרדו, או הוקמו בחפז, ושל חבורות „הקלעים-החפשיים“ „Franc Tireurs“ וכן בדרום-אפריקה, בשלב האחרון („שלב-הקר-מנדר“) של מלחמת-הבורים נגד אנגליה, בראשית המאה הנוכחית.

בשני המקרים היתה המלחמה הפרטינית לגורם מהחשובים ביותר לקביעת התוצאה הסופית של המלחמה; ובשני המקרים נמשכה ההתנגדות זמן רב יותר מכפי שחשבו „לאפשרי“ „מומחים“ מוגבלי-אופק, ברי, איפוא, שתכנון מרחיק ראות חייב, בתקופתו, לכלול

(סוף בעמוד 42)

יחידות-המשנה, ותיאום פעולתה של המחלקה הרר-
באית בהאתם לפעולות הטנק, המתנועע לפניו. מכאן
יש להסיק, שביסוד שיתוף-הפעולה מונחת הידיעה
ההדדית של המפקדים וגייסות את תרגולתן ואורח-
פעולתיהן של יחידות-המשנה מסוגי-החיל השונים.
ידיעה זאת תעניק לכל מפקד את האפשרות לכוון את
מעשיו ומאמציו בתבונה ובאורח תכליתי.

* *

האחריות לארגון שיתוף-הפעולה לפני התחלת
קרב-התנופה מוטלת על מפקדי היחידות ויחידות-
המשנה של כל סוגי החילות. מפקד יחידת-המשנה
הרובאית, שלטובתה מארגנים שיתוף-פעולה, צריך

שידע את סוגי החיל האחרים ואת תכונותיהם בקרב,
על מנת שיעמוד בכל הדרישות המופנות אליו, כאל
מארגן, בקרב שמשותפים בו כל סוגי חילות הצבא
(קרב-החילות-המשולבים).

בכדי לקיים בפועל את שיתוף-הפעולה תוך מהלך
הקרב הכרחי לקיים סיור ותצפית ללא הפסק כלפי
האויב, והתבוננות אחרי פעולותיו של כל סוג חיל מן
החילות המשתתפים בקרב. דבר זה יאפשר לו למפקד
להבחין, במרעד, בכל החליפות, — הנראות במבט
ראשון כועירות ובלתי-חשובות ביותר — המתהוות
במסיבות-המצב; להציג מיד משימות משלימות בפ-
ני יחידות-המשנה ולבצע שינויים במסגרתו של ש-
יתוף-הפעולה, כפי שאורגן מלכתחילה.

מחשבות לבעית התכנון הצבאי / סוף מעמוד 31

כי למתכנן הצבאי דרושות תכונות רבות ושונות:
ידיעות, והגיון מוצק — מזה, וחוש בריא —
מזה; כשרונות והבנה טכניים, מעוף-מחשבה והעזה.
לא לעתים קרובות ימצא אצל איש אחד מיוזג-
סגולות שכזה. על-כן מונח לעתים כה קרובות פתרון
של בעית תכנון צבאי נאות — כמוצא היחידי ממעגל
זה של תביעות חמורות ונחוצות — בשיתוף-
הפעולה שבין קבוצה של אנשים שונים. אכן,
זהו פתרון-בתנאי: — שידעו אלה לעבוד
יחד באופן כנה, שיטתו מחשבה משותפת וגיישה
אחידה, אשר יהיה בה כדי לשמש אמת-מידה נאמנה
לפתרון של כל בעיות התכנון החלקיות, המהוות.
לאחר ככלות הכל, אחדות אורגנית אחת של מחשבה.
ארגון, ביצוע ותיאום צבאיים.
במידה לא-מעטה ניתן אולי לומר: כדמותו של
התכנון — כן דמות הצבא.

גם את ההנחות לארגונה והנהגתה של התנגדות מעין
זאת, ואמנם, כבר באותם שני המקרים, המרוחקים
במקצת מאתנו בזמן, התברר היטב, כי תכנון לקראת
מצבים כאלה דרוש לא פחות, ואפשר כי עוד
יותר, מאשר למלחמה סדירה ורגילה: תכנון טכני,
ציוד חדיש ומותאם, תכנון וארגון לשילוב עם כוחות
סדירים, כל עוד אלה קיימים. ואילו במלחמות עשור-
השנים האחרון ניתנה לכך הוכחה נוספת מובהקת —
ואף דוגמאות מאלפות ומוכיחות. הרוסים, למשל,
ניצלו את לקח המלחמות שבעבר — ואף את הנסיון
הממשי שלהם עצמם, משנות מלחמת-האזרחים
1918-1920 — וניצלוהו היטב — בתכנון מלחמת
הפרטיונים, וההתנגדות שבעורף-האויב, כבר מחד-
שיה הראשונים של השתתפותם במלחמת-העולם
השניה.

בסיכומו של דבר, עלינו להגיע למסקנה כוללת —